

Yttrande över Forum för levande historias framtida inriktning

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på PM om Forum för levande historias framtida inriktning.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

- Folkbildningsrådet ställer sig bakom utredarens bedömningar och förslag.
- Folkbildningsrådet vill understryka vikten av att Forum för levande historia och Statens historiska museer samverkar och stödjer varandras uppdrag.
- Folkbildningsrådet föreslår att företrädare för folkbildningen samt civilsamhället får platser i insynsrådet.
- Folkbildningsrådet anser att Forum för levande historia borde kunna vara en värdefull resurs för utbildning om demokratiarbete för cirkelledare och folkhögskollärare.

Folkbildningsrådets ställningstaganden

Inledning

Ett huvudsyfte med statens stöd till folkbildningen är att verksamheten ska bidra till att stärka och utveckla demokratin. I likhet med Forum för levande historia (FLH) genomför folkhögskolor och studieförbund därför kurser och studiecirklar som har ett demokratifrämjande syfte.

Forum för levande historias verksamheter riktar sig bland annat till folkhögskolor och studieförbund. Myndigheten har bland annat samarbetat på flera sätt med folkbildningens gemensamma demokratisatsning ViMåstePrata de senaste åren. FLH:s kompetenser i sitt nuvarande uppdrag har stor legitimitet bland folkbildare. Folkbildningsrådet ingår i FLH:s demokratistärkande nätverk och är samrådspart i myndighetens pågående regeringsuppdrag om demokratistärkande insatser i utbildningsväsendet för att motverka antisemitism och andra former av rasism. Studieförbund och folkhögskolor finns i hela landet och Folkbildningsrådet har i sitt samtal med utredningen framhållit vikten av att Forum för levande historia får bättre förutsättningar att erbjuda insatser och samverka med aktörer, inklusive folkbildare, på olika platser i Sverige.

4.1.1 Stort behov av verksamheten vid Forum för levande historia

Folkbildningsrådet delar utredarens bedömning att Forum för levande historia har en viktig roll och fyller en viktig funktion avseende att arbeta demokratifrämjande med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen.

4.1.2 Utgångspunkt tas i lärdomar från Förintelsen

Folkbildningsrådet ställer sig bakom förslaget att Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen.

4.1.3 Forum för levande historias uppgifter i 1 § omformuleras

Folkbildningsrådet stödjer förslaget att Forum för levande historias uppgifter i 1 § i myndighetens instruktion omformuleras enligt utredarens förslag. Det är positivt att det svårtolkade begreppet tolerans tas bort, då det har visat sig vara problematiskt ur ett likarättighetsperspektiv, vilket bland annat studieförbund som arbetat med MOD-metodiken har erfarit.

Det är också positivt att det tydliggörs att lärdomar kan hämtas från flera olika historiska övergrepp mot mänskligheten samt med tillägget intolerans. Detta ger utrymme för att arbeta också med bland annat homofobi och andra former av intolerans mot hbtqi-personer eller personer med funktionsnedsättning. Dessa var också måltavlor för Förintelsen. Även frågor om antimuslimsk rasism bör beaktas, där andra historiska exempel finns att hämta. Detta breddar också möjligheterna till samverkan med folkbildningen, som sammantaget arbetar mycket brett med MR- och demokratifrågor.

4.1.4 Samverkan mellan Forum för levande historia och Statens historiska museer

I vårt yttrande över *Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)* tog vi inte ställning till om museet ska inrättas i form av en ny egen myndighet eller inom ramen för befintlig myndighet men betonade värdet av att det arbete som har byggts upp inom ramen för Forum för levande historia tas tillvara och utvecklas. Folkbildningsrådet vill understryka vikten av att FLH och Statens historiska museer samverkar och stödjer varandras uppdrag.

4.2.1 Utveckla och stärka Forum för levande historias utbildningsvetenskapliga kompetens

Folkbildningsrådet har i samtal med utredningen lyft fram FLH som en auktoritet avseende pedagogisk och historisk kompetens gällande utbildning. Detta ger legitimitet till exempelvis utbildningsmaterial som tas fram i samverkan. Vi stödjer därför bedömningen att FLH bör ges i uppdrag att utveckla och stärka myndighetens utbildningsvetenskapliga kompetens.

4.2.2 Ett insynsråd inrättas

Folkbildningsrådet föreslår att företrädare för folkbildningen samt civilsamhället får platser i insynsrådet.

4.2.3 Uppgift om Sveriges nationella minoriteter

Folkbildningsrådet har nyligen fått i uppdrag att fördela statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund för utbildning i syfte att stärka de nationella minoritetsspråken. Vi delar utredarens bedömning att regeringen bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att öka och sprida kunskap om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige. Ett sådant uppdrag skulle öka förståelsen för utvecklingen av demokrati och de särskilda rättigheter som nationella minoriteter uppbär i vårt land samt vara till stöd för folkbildningens utbildningsuppdrag.

4.2.4 Uppgift att verka för att samordna insatser som stärker demokratin

Folkbildningsrådet har i rapporten *Folkbildningens betydelse för demokratin* som lämnades till regeringen i april 2022 konstaterat att folkbildningen har unika förutsättningar att stärka och utveckla demokratin i Sverige.

Folkbildningsrådet ser förutsättningar för FLH att utifrån sin specifika och djupa kompetens på området ta en mer aktiv roll i ett bredare demokratiarbete. Ett område där FLH skulle vara en värdefull resurs är till exempel utbildning om demokratiarbete för cirkelledare och folkhögskollärare. Därför delar Folkbildningsrådet utredningens bedömning att regeringen

bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att verka för att samordna och stödja demokratistärkande insatser som genomförs av andra aktörer.

4.2.5 Uppgift att verka för att samordna och följa upp insatser för att motverka rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott

Folkbildningsrådet ställer sig bakom utredarens bedömning att regeringen bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att verka för att samordna och följa upp insatser som genomförs av andra aktörer för att motverka rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Det är angeläget att det arbetet sker med beprövade och välfungerande metoder och att olika aktörers insatser kan samverka för större effekt. Detta ser vi som ett viktigt stöd i det omfattande folkbildningsarbetet mot rasism och intolerans.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner

Generalsekreterare